

FƏNN SİLLABUSU

İxtisas: 050310-Muzey, arxiv işi, abidələrin qorunması

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/T Tarix diyarşünaslıq muzeyləri (Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 14.09.2023-cü il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmişdir. (protokol N1)

Kodu: IPFS-B18

Tədris illi: IV (2025-2026) Semestr VII

Tədris yükü: Cəmi 240 saat. Auditoriya -75 saat (45 saat mühazirə, 30 saat seminar)

Təhsilalma forması: Öyanı

Tədrisdili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 8 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: b/m.Nəsirli Vüsal İbrahim oğlu

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.Məmmədov küçəsi, 22, 2 saylı tədris korpusu

Məsləhət günləri və saati: III-IV günlər saat 12⁰⁰-13⁰⁰

E-mail ünvanı: vusalnasirli@gmail.com

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi prezident kitabxanası Azərbaycanın inzibati-ərazi vahidləri. Bakı: 2021, 273 s.
2. Sabir Əmirxanov, Azərbaycan Muzeyşünaslığının sürətli inkişafı 1970-1990-cı illər, //Mədəni Maarif jurnalı. Bakı, 2011.
3. Sabir Əmirxanov, Azərbaycanda muzey quruculuğu, Qobustan Jurnalı Bakı: 2012
4. Abadov M.K. Azərbaycan turizmi və onun inkişaf problemləri. Bakı: "Şərq-Qərb" nəşriyyatı, 2014, 248 s.
5. Bilalov B.Ə., Gülləliyev Ç.G. Turizmin Əsasları. Bakı: "QHT nəşriyyatı", 2015, 496 s.
6. Bilalov B.Ə. Turizm Fəaliyyətinin Tənzimlənməsi. Bakı: "Müərcim" nəşriyyatı, 2006, 280 s.
7. Cabbarov Ə.X. Turizm marşrutları və ekskursiya işinin təşkili. Dərs vəsaiti. Bakı: 2017, 158 s.

Əlavə ədəbiyyat:

1. Süleymanlı S.A. Mədəni irsin qorunmasının beynəlxalq-hüquqi tənzimlənməsi problemləri və Azərbaycan Respublikasının Qanunvericiliyi. Bakı: "Azərbaycan" nəşriyyatı, 2018, 296 s.
2. Şəbinə İmanova. Azərbaycan Cümhuriyyəti dövrünün muzey qurucuları Mədəniyyət Jurnalı Bakı 2019.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisi vacib deyil.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Diyarşünaslıq bir diyarın, geniş mənada ölkənin təbii-coğrafi şəraitinin, tarixinin, mədəniyyətinin, etnoqrafiyasının, adət-ənənələrinin öyrənilməsidir. Göründüyü kimi Diyarşünaslıq bir çox ictimai elmlərlə əlaqəlidir. Diyarşünaslığa ən yaxın elmlərdən biri tarixdir. O hər bir regionun tarixi inkişaf dinamikasını öyrənir. Diyarşünaslıq Azərbaycanda yaşayan xalqların adət və ənənələrini, məişətini, geyimlərini, folkloru və s. öyrənir. Diyarşünaslıq həm də diyarın, maddi və mədəniyyət abidələrini, sənaye və kənd təsərrüfatını, görkəmli alimlərini, yazıçılarını qəhəmanlarını, şəhidlərini öyrənərək vətənlərin vətənpərvərlik ruhunda böyüməsinə təsir göstərir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələr biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

• Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçirilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfdir.
- 9 bal-tələbə keçirilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzusun matnini tam açar.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir.
- 7 bal- tələbə keçirilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir.
- 6 bal- tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 5 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.
- 4 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir.
- 3 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 2 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bal əlavə olunur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

91 – 100 bal	əla	A
81 – 90 bal	çox-yaxşı	B
71 – 80 bal	Yaxşı	C
61 – 70 bal	Kafi	D
51 – 60 bal	qənaətbəxş	E
51 baldan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada təcbir görülməkdir.

X. Təqvim planı: 45 saat müəhazirə, 30 saat seminar

Nö	Keçirilən müəhazirə və seminar mövzularının məzmunu	Müh.	Sem.
1	Mövzu. Azərbaycanın Tarix-Diyarşünaslıq muzeyləri fənninin predmeti və məqsədi. 1. Fənnin fənninin predmeti, məqsədi və vəzifələri 2. Azərbaycanda Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin inkişafı tarixindən 3. Azərbaycanın Tarix- Diyarşünaslıq muzeyləri fənninin digər fənlərlə əlaqələri. Mənbə:[1;2;3]	4	2
2	Mövzu. Abşeron, Ağdam, Ağdaş, Ağcəbədi, Ağstafa və Astara rayon Tarix-Diyarşünaslıq muzeyləri 1. Abşeron, Ağdam, Ağdaş, Ağcəbədi, Ağstafa və Astara rayonlarının tarixinə qısa səyahət 2. Abşeron, Ağdam, Ağdaş, Ağcəbədi, Ağstafa və Astara Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin yaranma tarixi və fəaliyyət istiqamətləri. Mənbə:[1;2;3]	2	2
3	Mövzu. Ağsu, Balakən, Beyləqan, Bərdə və Biləsuvar rayon Tarix-Diyarşünaslıq muzeyləri 1. Ağsu, Balakən, Beyləqan, Bərdə və Biləsuvar rayonların tarixinə qısa səyahət 2. Ağsu, Balakən, Beyləqan və Bərdə və Biləsuvar Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin yaranma tarixi və fəaliyyət istiqamətləri Mənbə:[1;2;3]	4	2
4	Mövzu. Lerik, Lənkəran, Masallı və Cəlilabad rayon Tarix-Diyarşünaslıq muzeyləri 1. Lerik, Lənkəran, Masallı və Cəlilabad rayonların tarixinə qısa səyahət 2. Lerik, Lənkəran, Masallı və Cəlilabad Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin yaranma tarixi və fəaliyyət istiqamətləri Mənbə:[1;2;3]	2	2
5	Mövzu. Göygöl, Goranboy, Gədəbəy, Göyçay və Hacıqabul rayon Tarix-Diyarşünaslıq muzeyləri 1. Göygöl, Goranboy, Gədəbəy, Göyçay və Hacıqabul rayonların tarixinə qısa səyahət 2. Göygöl, Goranboy, Gədəbəy, Göyçay və Hacıqabul Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin yaranma tarixi və fəaliyyət istiqamətləri. Mənbə:[1;2;3]	4	2

6	Mövzu. Gəncə, Cəbrayıl, Daşkəsən, Fizuli və İsmayilli rayonlarının Tarix-Diyarşünaslıq muzeyləri 1. Cəbrayıl, Daşkəsən, Fizuli, Gəncə və İsmayilli rayonlarının tarixinə qısa səyahət. 2. Cəbrayıl, Daşkəsən, Fizuli, Gəncə və İsmayilli Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin yaranma tarixi və fəaliyyət istiqamətləri. Mənbə: [1,2,3.]	2	2
7	Mövzu. İmişli, Kürdəmir, İsmayilli və Mingəçevir rayon Tarix-Diyarşünaslıq muzeyləri 1. İmişli, Kürdəmir, Lerik, Lenkaran, Masallı və Mingəçevir rayonların tarixinə qısa səyahət. 2. İmişli, Kürdəmir, Lerik, Lenkaran, Masallı və Mingəçevir rayon Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin yaranma tarixi və fəaliyyət istiqamətləri. Mənbə: [1,2,3.]	4	2
8	Mövzu. Naxçıvan MR Kəngərli, Şahbuz, Şərur, Sədərək, Babək, Culfa və Ordubad Tarix-Diyarşünaslıq muzeyləri 1. Naxçıvan MR Kəngərli, Şahbuz, Şərur, Sədərək, Babək, Culfa və Ordubad rayonu rayonların tarixinə qısa səyahət. 2. Naxçıvan MR Kəngərli, Şahbuz, Şərur, Sədərək, Babək, Culfa və Ordubad rayonu Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin yaranma tarixi və fəaliyyət istiqamətləri. Mənbə: [1,2,3.]	2	2
9	Mövzu. Qax, Oğuz, Naftalan və Neftçala rayonu Tarix-Diyarşünaslıq muzeyləri 1. Oğuz, Hacıqabul, İmişli, Kürdəmir, Naftalan və Neftçala rayonların tarixinə qısa səyahət. 2. Oğuz, Hacıqabul, İmişli, Kürdəmir, Naftalan və Neftçala Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin yaranma tarixi və fəaliyyət istiqamətləri. Mənbə: [1,2,3.]	4	2
10	Mövzu. Qazax, Quba, Qusar və Qubadlı rayonu Tarix-Diyarşünaslıq Muzeyləri 1. Qax, Qazax, Quba, Qusar və Qubadlı rayonların tarixinə qısa səyahət. 2. Qax, Qazax, Quba, Qusar və Qubadlı Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin yaranma tarixi və fəaliyyət istiqamətləri. Mənbə: [1,2,3.]	2	2
11	Mövzu. Qəbələ, Qobustan, Samux, Salyan, Saatlı, Sabrabad və Sumqayıt rayonu Tarix-Diyarşünaslıq muzeyləri 1. Qəbələ, Qobustan, Samux, Salyan, Saatlı, Sabrabad və Sumqayıt rayonların tarixinə qısa səyahət. 2. Qəbələ, Qobustan, Samux, Salyan, Saatlı, Sabrabad və Sumqayıt Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin yaranma tarixi və fəaliyyət istiqamətləri. Mənbə: [1,2,3.]	4	2
12	Mövzu. Şirvan, Şabran, Şuşa, Şəmkir və Şəki rayon Tarix-Diyarşünaslıq muzeyləri 1. Şirvan, Şabran, Şuşa, Şəmkir və Şəki rayonların tarixinə qısa səyahət. 2. Şirvan, Şabran, Şuşa, Şəmkir və Şəki Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin yaranma tarixi və fəaliyyət istiqamətləri. Mənbə: [1,2,3.]	2	2
13	Mövzu. Şamaxı, Tovuz, Tərtər, Ucar və Xankəndi rayon Tarix-Diyarşünaslıq muzeyləri 1. Şamaxı, Tovuz, Tərtər, Ucar və Xankəndi rayonların tarixinə qısa səyahət. 2. Şamaxı, Tovuz, Tərtər, Ucar və Xankəndi Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin yaranma tarixi və fəaliyyət istiqamətləri. Mənbə: [1,2,3.]	4	2
14	Mövzu. Xaçmaz, Xocavənd, Xızı, Yardımlı, Yevlax, Zərdab və Zaqatala rayon Tarix-Diyarşünaslıq muzeyləri 1. Xaçmaz, Xızı, Xocavənd, Yardımlı, Yevlax, Zərdab və Zaqatala rayonların tarixinə qısa səyahət. 2. Xaçmaz, Xızı, Xocavənd, Yardımlı, Yevlax, Zərdab və Zaqatala Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin yaranma tarixi və fəaliyyət istiqamətləri. Mənbə: [1,2,3.]	2	2

15	Mövzu. Zəngilan, Laçın, Kəlbəcər, Xocalı və Siyazan rayonu Tarix-Diyarşünaslıq muzeyləri 1. Zəngilan, Laçın, Kəlbəcər, Xocalı və Siyazan rayonlarının tarixinə qısa səyahət 2. Zəngilan, Laçın, Kəlbəcər, Xocalı və Siyazan Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin yaranma tarixi və fəaliyyət istiqamətləri. Mənbə: [1, 2, 3.]	3	2
----	--	---	---

XI. Fənn üzrə tələblər:

Azərbaycandakı tarix-diyarşünaslıq muzeylərinin tarixi, fəaliyyəti haqqında biliklər əldə olunacaqdır. Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin elmi, mədəni, mənəvi və estetik tələbatın ödənilməsi məqsədi ilə insan, onun fəaliyyəti və yaşayış mühiti haqqında mədəniyyət sərvətlərinin və maddi nümunələrin əldə edilməsi, qorunması, uçotu, tədqiqi, təbliği və nümayişi öyrənilir. Muzey əşyalarının və kolleksiyalarının qorunub saxlanmasını təmin edən, maddi və hüquqi şərtlərin yaradılmasını nəzərdə tutan muzey fəaliyyəti öyrənilir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Azərbaycanda muzey quruculuğunun sovet dövrünün sosial-ictimai, mədəni şəraitini əks etdirən biliklərə yiyələnməlidir.
- Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin tarixi ilə bağlı biliklərə yiyələnməlidir.
- Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin tarixi muzey quruculuğuna edilən ilk cəhdlərin məzmunu ilə bağlı biliklərə yiyələnməlidir.
- Azərbaycanda Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin inkişaf qanunauyğunluğunu bilməlidirlər.
- Azərbaycanda Tarix-Diyarşünaslıq muzeylərinin fəaliyyəti haqqında ətraflı biliklər əldə etməlidirlər.

XIII. Tələbələri fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları:

- Fənnin predmeti və məqsədi
- Azərbaycanda diyarşünaslıq muzeylərinin yaranması tarixi
- Abşeron və Ağdam rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- Ağdaş və Ağcəbədi rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- Astara və Ağstafa rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- Ağsu və Balakən rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- Beyləqan və Bərdə rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- Biləsuvar və Lerik rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- Lənkəran rayonunun tarixi və diyarşünaslıq muzeyi
- Masallı rayonunun tarixi və diyarşünaslıq muzeyi
- Goranboy və Cəlilabad rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- Göygöl və Gədəbəy rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- Cəbrayıl və Göycəy rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- Gəncə və Hacıqabul rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- Daşkəsən və Fizulirayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri

II Kollektiv sualları:

- Mingəçevir və İsmayilli rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- İmişli və Kürdəmir rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- Kəngərli və Şahbuz rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- Şərur və Oğuz rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- Sədərək və Babək rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- Culfa və Ordubad rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- Qax və Neftalan rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- Quba rayonunun tarixi və diyarşünaslıq muzeyi
- Qazax rayonunun tarixi və diyarşünaslıq muzeyi
- Neftçala rayonunun tarixi və diyarşünaslıq muzeyi
- Qusar və Qubadlı rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- Qəbələ rayonunun tarixi və diyarşünaslıq muzeyi
- Qobustan rayonunun tarixi və diyarşünaslıq muzeyi
- Samux və Salyan rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
- Sabirabad və Saatlı rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri

XV Fənn üzrə imtahan sualları:

- Fənnin predmeti və məqsədi
- Azərbaycanda diyarşünaslıq muzeylərinin yaranması tarixi
- Abşeron və Ağdam rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri

4. Ağdaş və Ağcabədi rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
5. Astara və Ağstafa rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
6. Ağsu və Balakən rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
7. Beyləqan və Bərdə rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
8. Biləsuvar və Lerik rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
9. Lənkəran rayonunun tarixi və diyarşünaslıq muzeyi
10. Masallı rayonunun tarixi və diyarşünaslıq muzeyi
11. Goranboy və Cəlilabad rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
12. Göygöl və Gədəbəy rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
13. Cəbrayıl və Göyçay rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
14. Gəncə və Hacıqabul rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
15. Daşkəsən və Fizulirayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
16. Miğəçevir və İsmayilli rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
17. İmişli və Kürdəmir rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
18. Kəngərli və Şahbuz rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
19. Şərur və Oğuz rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
20. Sədərək və Babək rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
21. Culfa və Ordubad rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
22. Qax və Neftalan rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
23. Quba rayonunun tarixi və diyarşünaslıq muzeyi
24. Qazax və Neftçala rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
25. Qusar və Qubadlı rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
26. Qəbələ və Qobustan rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
27. Samux və Salyan rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
28. Sabrabad və Saatlı rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
29. Sumqayıt və Şirvan rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
30. Şabran və Şuşa rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
31. Şamaxı rayonunun tarixi və diyarşünaslıq muzeyi
32. Tərtər və Tovuz rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
33. Ucar və Şəmkir rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
34. Xankəndi və Şəkirayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
35. Xocavənd və Xaçmaz rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
36. Yardımlı və Xızırayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
37. Zərdab və Yevlax rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
38. Zaqatala rayonunun tarixi və diyarşünaslıq muzeyi
39. Zəngilan və Laçın rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri
40. Kəlbəcər, Xocalı və Siyazan rayonlarının tarixi və diyarşünaslıq muzeyləri

S/f Tarix diyarşünaslıq muzeyləri fənninin sillabusu 050310 Muzey, arxiv işi, abidələrin qorunması ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Tarix və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (12 sentyabr, 2025-cü il, protokol № 1).

Kafedra müdürü: dos.K.F.Mahmudov

Fənn müəllimi: b/m.V.I.Nəsirli